FiCom ry | Asko Metsola
2.10.2019

FiComin lausunto valtioneuvoston jatkokirjelmään verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämisen estämistä koskevasta komission asetusehdotuksesta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt FiComilta lausuntoa valtioneuvoston jatkokirjelmään komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkossa tapahtuvan terroristisen verkkosisällön levittämisen estämisestä. FiCom kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

FiComin keskeiset viestit

- Euroopan parlamentin muutosehdotukset ovat kannatettavia.
- Sääntelyn soveltamisen kannalta keskeinen ”säilytyspalvelun tarjoaja” on määriteltävä selkeästi.
- Toimivaltaisia viranomaisia tulee nimetä jäsenvaltiota kohti vain yksi.
- Sisällön lainmukaisuuden arviointia ei tule siirtää viranomaisilta palveluntarjoajille – yritys ei ole tuomioistuin.
- Seuraamusmaksu on määrättävä ainoastaan systemaattisista ja jatkuvista rikkomuksista.
- Proaktiivisten toimenpiteiden tulee perustua vapaaehtoisuuteen.

FiCom on pitänyt Suomen kantaa asetusehdotukseen kannatettavana, ja Euroopan parlamentin muutosehdotukset veisivät asetusehdotusta ehdottomasti oikeaan suuntaan. Kuten jatkokirjelmässäkin on todettu, neuvoston yleisnäkemys edellyttää lukuisia tarkennuksia asetuksen keskeisiä määritelmiä, toimivaltaa ja eri toimijoiden rooleja koskeviin sanamuotoihin.

Neuvoston yleisnäkemyksen mukaisessa muotoilussa säilytyspalvelun tarjoajan määritelmä kattaa sellaisetkin säilytys- ja pilvipalveluyritykset, jotka tarjoavat vain teknistä infrastruktuuria eivätkä pysty valvomaan asiakkaidensa sisältöä. Euroopan parlamentin muutosehdotuksessa ns. pilvi-infrastruktuurin tarjoajat, pilvipalvelun tarjoajat sekä sähköisen viestinnän palvelut eivät kuuluisi asetuksen soveltamisalaan. Muutosehdotus on kannatettava, koska tällöin poistopyynnöt kohdentuvat toimijoille, joilla on todellinen mahdollisuus niiden toteuttamiseen. Niin kuin Suomen kannassakin on aikaisemmin todettu, säilytyspalvelun tarjoajan käsite on syytä määritellä mahdollisimman selkeästi.

Euroopan parlamentti esittää useammassa kohdassa muutoksia, joiden mukaan toimivaltaisen viranomaisen tulee olla yksi nimetty oikeusviranomainen tai toiminnallisesti itsenäinen hallintoviranomainen. Myös FiComin mielestä toimivaltaisia viranomaisia tulee nimetä jäsenvaltiota kohti rajoitettu määrä, mieluiten vain yksi. Lisäksi FiCom kannattaa parlamentin ehdottamaa poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen tunnistamista sähköisen allekirjoituksen perusteella. Nämä toimet lisäävät järjestelmän luotettavuutta sekä tehokkuutta niin palveluntarjoajien kuin kansallisten lainvalvontaviranomaistenkin kannalta.

Parlamentti ehdottaa myös uusia konsultaatiomenettelyä ja yhteistyömallia sisältäviä muotoiluja poistomääräyksiä koskevaan kuulemismenettelyyn. Vaikka ulkomainen lainvalvontaviranomainen olisikin suoraan yhteydessä säilytyspalvelun tarjoajaan, on myös palveluntarjoajan sijaintivaltion viranomaisella oltava rooli velvoittavan poistomääräyksen asettamistilanteessa. Kyseisen jäsenvaltion viranomaisilla tulee olla myös mahdollisuus riitauttaa siellä toimivan palveluntarjoajan saama määräys. Mitään viranomaisille kuuluvaa työtä ei tule siirtää palveluntarjoajien vastuulle.

Asetuksessa velvoitetaan jäsenvaltioita säätämään säilytyspalvelun tarjoajiin kohdistuvia tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, mikäli nämä eivät toteuta asetuksesta aiheutuvia velvoitteitaan. Tällaisten taloudellisten seuraamusten määrä on enintään neljä prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen vuoden kokonaisliikevaihdosta. Ottaen huomioon palveluntarjoajille asetusehdotuksesta aiheutuvat huomattavat kustannukset, hallinnollisen taakan sekä oikeudelliseen asemaan liittyvät epävarmuustekijät FiCom pitää neuvoston yleisnäkemyksessä esitettyjä taloudellisia ja hallinnollisia seuraamuksia kohtuuttomina. Seuraamusmaksun tulisikin olla mahdollinen parlamentin muutosehdotuksen mukaisesti ainoastaan systemaattisista ja jatkuvista rikkomuksista.

Parlamentinkin versiossa palveluntarjoajien on poistettava terroristinen sisältö tai estettävä pääsy siihen mahdollisimman pian, kuitenkin tunnin kuluessa poistamismääräyksen vastaanottamisesta. Vastaamiselle asetettu aikaraja on tiukka ja epärealistinen. Parlamentti ehdottaa kuitenkin myös, että toimivaltaisen viranomaisen on otettava yhteyttä säilytyspalvelun tarjoajaan ja annettava tietoa menettelyistä ja sovellettavista määräajoista vähintään 12 tuntia ennen poistamismääräyksen antamista, jos palveluntarjoaja ei ole aikaisemmin saanut kyseiseltä viranomaiselta poistamismääräystä. Tämä on kannatettava huojennus.

Lähtökohtaisesti terroristisen sisällön levittämisen estäminen tulee varmistaa kehittämällä jo olemassa olevia vapaaehtoisuuteen perustuvia toimenpiteitä, joten FiCom pitää kannatettavana Euroopan parlamentin ehdotusta siitä, että proaktiiviset toimenpiteet eivät olisi pakollisia vaan vapaaehtoisuuteen perustuvia. Tätä tukee myös parlamentin ehdotus poistaa asetuksesta kokonaan niin sanottuja ilmoituksia koskevat määräykset (artikla 5). Palveluntarjoajat ovat osoittaneet halukkuutensa noudattaa sähkökauppadirektiivissä tarkoitettuja määräyksiä, joten ennakoiville lisätoimenpiteille ei ole tarvetta. Tämän sijaan säilytyspalvelun tarjoajien tulee voida vapaasti, liiketoimintamalliensa erityispiirteet huomioiden, toteuttaa asianmukaisiksi katsomiaan toimenpiteitä terroristisen verkkosisällön estämiseksi. Tällaiset toimenpiteet voitaisiin toteuttaa yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Pakolliset ennakoivat toimenpiteet tarkoittaisivat käytännössä yleisen valvontavelvollisuuden määräämistä. Tällaisten vaatimusten poisto sovittaa ehdotettavan sääntelyn paremmin yhteen myös digitaalisten yhtenäismarkkinoiden kehityksen kulmakiven, sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin, kanssa.

Neuvoston yleisnäkemyksen mukaan asetusta sovelletaan kuuden kuukauden kuluttua sen voimaantulosta, mikä on riittämätön aika asetuksen velvoitteiden täyttämiselle. Säilytyspalvelujen tarjoajille tulee antaa riittävä aika toteuttaa asetuksesta aiheutuvat velvoitteet sekä järjestelmät, joten parlamentin ehdotus siirtymäajan pidentämiseksi 12 kuukauteen asetuksen julkaisemisesta on erittäin kannatettava.